

Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* (1086)



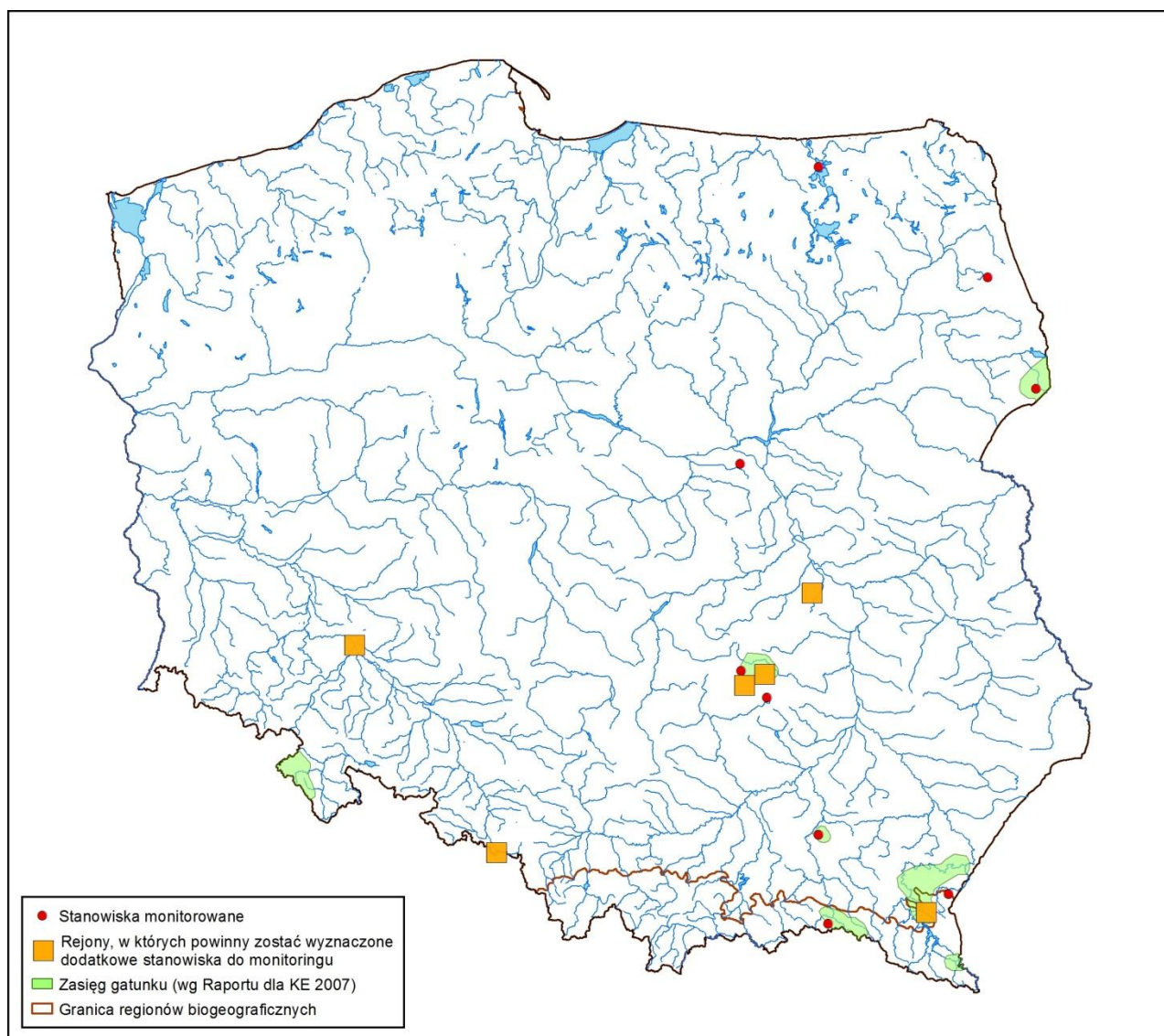
Koordynator: Lech Buchholz

Eksperti: Buchholz Lech, Komosiński Karol, Marczak Dawid, Rossa Robert, Sućko Krzysztof, Buchholz Lech, Michalski Radosław, Sućko Krzysztof, Trzeciak Andrzej

Gatunek był objęty monitoringiem w latach 2010-2011.

Gatunek występuje zarówno w regionie biogeograficznym kontynentalnym, jak i alpejskim.

Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych



Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu gatunku na tle jego zasięgu geograficznego

Dla potrzeb monitoringu zgniotka cynobrowego w latach 2010-2011 r. wybrano 9 stanowisk badawczych położonych w obu regionach biogeograficznych: kontynentalnym (7) i alpejskim (2) (tab. 1). Wyboru stanowisk dokonano uwzględniając możliwości zaangażowania do prac monitoringowych odpowiednio przeszkolonych entomologów, zajmujących się m.in. obserwacjami tego gatunku. Wyselekcjonowane stanowiska objęły swym zasięgiem bardzo ważne współczesne i zróżnicowane pod względem naturalności miejsca stwierdzenia w ostatnich latach zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus* zlokalizowane w środkowej i wschodniej części Polski, od Karpat i Pogórza Karpat po Pojezierze Mazurskie i Puszcę Białowieską. Wszystkie badane stanowiska położone są na obszarach siedliskowych sieci Natura 2000, zatwierdzonych jako Obszary o Znaczeniu dla Wspólnoty. Badane stanowiska pozwalają tylko na wstępną ocenę stanu ochrony gatunku na poziomie obu regionów biogeograficznych i na poziomie większości obszarów Natura 2000.

Uwaga: Występowanie zgniotka cynobrowego stwierdzone zostało zarówno w Polsce jak i za granicą również w lasach czy zadrzewieniach o całkowicie nienaturalnym charakterze. Znany jest np. fakt występowania tego gatunku na starych, rozpadających się plantacjach topolowych (Horak 2007); stały się one siedliskiem zastępczym dla tego gatunku, gdyż zakładane były około połowy XX wieku na terenach wcześniej tam występujących, naturalnych lasów łęgowych wzdłuż dolin większych rzek, które to lasy uległy w znacznym stopniu zniszczeniu na skutek ich wycinki oraz regulacji rzek i budowy zabezpieczeń przeciwpowodziowych. Również w Polsce odnotowywane są przypadki znajdowania zgniotka cynobrowego w siedliskach zastępczych, np. w mniej lub bardziej intensywnie zagospodarowanych lasach (np. część gospodarcza Puszczy Białowieskiej, lasy gospodarcze na Górze Wierzejskiej koło Kielc, w Nadleśnictwie Suchedniów, Nadleśnictwie Dębica i w kilku innych miejscach w Polsce), czy w dolinach większych rzek (np. stanowisko niedaleko Nowego Dworu Mazowieckiego, czy w Dolinie Dolnego Sanu). Warunkiem utrzymywania się populacji zgniotka cynobrowego jest jednak zawsze obfite występowanie w środowisku obumierających i obumarłych drzew o większej (z reguły przekraczającej 40 cm) dymensji. Zdarza się co prawda znajdowanie osobników zgniotka także w martwych drzewach znacznie cieńszych, ale - jak można przypuszczać - w drzewach takich sukces rozwojowy tego gatunku jest bardzo niski. Choć brak jest bezpośrednich, popartych badaniami eksperymentalnymi, dowodów na tezę, że sukces rozwojowy zgniotka cynobrowego w drzewach cieńszych jest niższy niż w grubszych, dowody pośrednie oparte na obserwacjach w terenie, a także uwzględnienie zjawisk fizycznych jakim podlegają w środowisku martwe drzewa, wyraźnie na to wskazują:

- Gatunek tworzy silne populacje wyłącznie na obszarach, na których z takich czy innych względów (wieloletnia ochrona ścisła [bierna] większych powierzchniowo obszarów, trudna dostępność lasu dla intensywniejszej działalności leśno-gospodarczej, późniejsze wprowadzenie obowiązujących w lasach gospodarczych od blisko 200 lat zasad gospodarowania, itp.) zachowała się znaczna zasobność w martwe drewno, na która składają się w dużym stopniu martwe drzewa większych dymensji i gdzie zachodzi stały "dopływ" takich drzew
- Na obszarach, gdzie zachowana jest od czasów „przedgospodarczych” ciągłość historyczna znacznej zasobności w drzewa świeżo obumarłe (w tym w szczególności powalone i złamane) większych dymensji, zgniotek cynobrowy tworzy na tyle silne populacje, że uznać go można za gatunek pospolity (przykładami takich obszarów są np. Puszcza Białowieska, część lasów regionu świętokrzyskiego, część lasów Pogórza Pogórza Przemyskiego, Gór Sanocko-Ustrzyckich, czy Beskidu Niskiego).
- Zgniotek obserwowany jest w martwych drzewach mniejszych dymensji (już od ok. 15 cm) wyłącznie na obszarach, gdzie zachowały się jego silne populacje, a więc tam, gdzie występują (z zachowaniem historycznej ciągłości) także martwe drzewa większych dymensji (powyżej ok. 30 cm). Brak jest tego gatunku na obszarach, gdzie od wielu dziesiątków lat realizowano konsekwentnie (przyjęte w tzw. „niemieckim modelu” gospodarki leśnej) zasady bieżącego usuwania wydzielającego się posuszu, złomów i wywrotów większych grubości (jako wartościowego surowca drzewnego). Gatunek ustąpił (choć historyczne dane wskazują, że wcześniej również na takich terenach występował) z lasów dłużej w taki sposób zagospodarowanych (w szczególności dotyczy to np. lasów dawnego zaboru niemieckiego), w których to lasach zachowały się jednak gatunki o mniejszych wymaganiach co do grubości martwych drzew, w których zajmują podobnie jak zgniotek, strefę podkorową (np. przedstawiciele chrząszczy z rodzin ogniczkowatych, rozmiarowatych, czy niektórych sprzążkowatych), co wskazuje, że historyczna ciągłość występowania martwego drewna mniejszych dymensji była mniej lub bardziej zachowana.

- Powierzchnia niezbędnej dla rozwoju zgniotka strefy podkorowej obumarłych drzew jest wprost proporcjonalna do średnicy tych drzew (na każdą jednostkę długości pnia), z czego wynika, że martwych drzew mniejszej dymensji powinno być w środowisku proporcjonalnie więcej niż grubych, by teoretycznie zapewnić podobne warunki rozwojowe gatunku (np. 4 drzewa grubości 20 cm odpowiadają w tym względzie jednemu o grubości 80 cm). Przeprowadzone w lasach regionu świętokrzyskiego, oraz lasach Pogórza Przemyskiego i Gór Sanocko-Ustrzyckich obserwacje wskazały także, że w drzewach mniejszych dymensji obserwowano larwy zgniotka wyłącznie pojedynczo i z reguły młodszych stadiów, a imagines sporadycznie, a w grubych niekiedy dość licznie (w jednym drzewie od kilkunastu do kilkudziesięciu larw, często wyrosniętych, obok zdecydowanej większości zaobserwowanych imagines).

Silny związek z grubymi obumarłymi drzewami występującymi w znacznej obfitości tłumaczy zanik zgniotka cynobrowego na historycznych stanowiskach. Z miejsc, w których zachowały się duże kompleksy lasów o charakterze mniej lub bardziej zbliżonym do naturalnego, osobniki mogą przedostawać się w miejsca intensywnie zagospodarowane, gdzie są znajdowane. Fakt ten może wskazywać na niebezpieczeństwo swoistego „drenażu” gatunku z miejsc jego rozwoju w miejsca gdzie sukces rozwojowy jest znikomy - zjawisko takie oddziałując dłuższy okres czasu prowadzić może do permanentnego uszczuplania populacji, a nawet jej całkowitego zaniku (co z pewnością było przyczyną ustąpienia gatunku ze stanowisk historycznych). Tylko lasy o naturalnej strukturze ekologicznej, a więc takie w których występuje ciągły „napływ” niezbędnych zgniotkowi mikrosiedlisk rozwoju we właściwej obfitości gwarantują trwałość jego populacji. W ramach prac monitoringowych wykonanych w latach 2010-2011 poddano badaniom stanowiska zlokalizowane zarówno w lasach, które zachowały szereg cech lasu naturalnego (m.in. stanowiska: Łysogóry, Starodrzew Szyndzielski, Lasy Białowieży, Lasy Bliżynskie, Lasy Turnickie) jak i takich, w których wieloletnia gospodarka leśna doprowadziła do daleko posuniętych odkształceń, jednak ze względu na występowanie wielu miejsc o bardzo utrudnionej dostępności, zachowały się w nich fragmenty będące miejscem przetrwania populacji zgniotka cynobrowego (m.in. stanowiska: Pociecha, czy Las Wolica). Występowanie zgniotka cynobrowego na wszystkich poddanych monitoringowi stanowiskach ma jednak charakter reliktowy i nie mamy tu do czynienia ze wspomnianym wyżej zjawiskiem zajmowania przez ten gatunek siedlisk zastępczych. Wszystkie monitorowane stanowiska obejmowały lasy, w których populacje zgniotka zachowały się, a nie takie, w których pojawił się drogą dyspersji z refugium połączonych z danym stanowiskiem odpowiednimi dla tego gatunku korytarzami ekologicznymi lub na skutek zasiedlenia siedlisk zastępczych powstałych w miejscu wcześniejszych siedlisk naturalnych (wśród monitorowanych stanowisk nie było np. lasów powstałych w wyniku zalesienia gruntów porolnych, na które gatunek ten przedostał się odpowiednimi dla niego korytarzami ekologicznymi, czy starych rozpadających się plantacji topolowych założonych w miejscu dawnych lasów zalewowych w dolinach rzek).

Badania terenowe w ramach monitoringu 2010 r. wykonywało 5 ekspertów (Lech Buchholz, Karol Komosiński, Dawid Marczak, Robert Rossa, Krzysztof Sućko), a w roku 2011 - 4 ekspertów (Lech Buchholz, Andrzej Trzeciak, Radosław Michalski, Krzysztof Sućko).

Dla potrzeb uzyskania bardziej reprezentatywnego obrazu stanu polskich populacji zgniotka cynobrowego, w ramach kolejnych etapów monitoringu, powinno zostać zaplanowane przeprowadzenie badań w innych rejonach kraju (głównie w pasie regionów środkowo-

wschodnich, w odniesieniu do których istnieją informacje o obserwacjach zgniotka cynobrowego, lub z racji zachowania lasów o wysokim stopniu naturalności występowanie takie jest wysoce prawdopodobne. Choć przeprowadzenie badań monitoringowych w tych regionach nie jest niezbędne (przeprowadzenie monitoringu na 9 stanowiskach zlokalizowanych w tej części Polski stanowi przypuszczalnie odpowiednią reprezentację gatunku w jego znanym rozmieszczeniu w tych regionach), wydaje się jednak bardzo pożądane dla uzyskania pełnych danych o rozmieszczeniu gatunku w kraju). Wskazane byłoby też przeprowadzenie rozpoznania regionów takich jak Nizina Wielkopolsko-Kujawska, Dolny i Górny Śląsk, Sudety - na części z nich zgniotek cynobrowy odnotowany został w czasach historycznych (w I połowie XX wieku lub wcześniej). Dałoby to możliwość jednoznacznego stwierdzenia, czy zgniotek cynobrowy całkowicie ustąpił z tych regionów.

Tab. 1. Zestawienie wszystkich badanych stanowisk i obszarów

Lp.	Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska
Region biogeograficzny alpejski		
1	Magura	Obszar Natura 2000: PLH 180001 Ostoja Magurska
2	Lasy Turnickie *	Obszar Natura 2000: PLH 180012 Ostoja Przemyska
Region biogeograficzny kontynentalny		
3	Pasma Łysogórskie	Obszar Natura 2000: PLH 260002 Łysogóry
4	Pociecha	Obszar Natura 2000: PLC 140001 Puszcza Kampinoska
5	Rezerwat Sztynort	Obszar Natura 2000; PLH 280045 Ostoja Północnomazurska
6	Starodrzew Szyndzielski	Obszar Natura 2000: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska
7	Lasy Białowieży	Obszar Natura 2000: PLC 200004 Puszcza Białowieska
8	Lasy Bliżyńskie	Obszar Natura 2000: PLH 260010 Lasy Suchedniowskie
9	Las Wolica	Obszar Natura 2000; PLH 180023 Las nad Braciejową

* Większa część stanowiska „Lasy Turnickie” leży na południowym krańcu Obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska, który to kraniec położony jest w regionie biogeograficznym alpejskim. Mimo, że obszar PLH 180012 Ostoja Przemyska przypisywany jest z racji położenia jego zdecydowanie większej części do regionu biogeograficznego kontynentalnego, położenie większej części monitorowanego stanowiska w regionie alpejskim pozwala na przypisanie go do tego regionu.

Wyniki badań i ocena stanu ochrony

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach w regionie kontynentalnym

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników na badanych 7 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (liczba stanowisk z określoną oceną dla danego wskaźnika)

Parametr	Wskaźniki	Ocena			
		FV	U1	U2	XX
Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	6	1	-	-
	Areał zajmowany przez populację	3	2	2	-
Siedlisko	Ilość martwego drewna	3	3	1	-
	Jakość martwego drewna	5	2	-	-
	Stopień naturalności ekosystemu leśnego	4	2	1	-
	Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu	4	2	1	-
	Zasobność drzewostanu	2	4	-	1

Wskaźniki stanu populacji:

Obecność gatunku na stanowisku. Obecność gatunku stwierdzono podczas badań monitoringowych w latach 2010 i 2011 na 6 (spośród 7 badanych) stanowiskach. Wyraźnie daje się jednak zauważyć różnice w zakresie areału zajmowanego przez populację, a co za tym idzie jej kondycji i perspektyw. Jak się wydaje populacja o silnej kondycji występuje na stanowisku Lasy Białowieży, o podobnie silnej na stanowisku Lasy Bliżyńskie i Pasma Łysogórskie, natomiast o wyraźnie słabszej na stanowiskach: Starodrzew Szyndzielski, Las Wolica i Pociecha. Na stanowisku Rezerwat Sztynort nie ma jak dotąd pewności czy populacja nadal się utrzymuje.

Areał zajmowany przez populację. Na 3 stanowiskach (Pasma Łysogórskie, Lasy Białowieży i Lasy Bliżyńskie) stwierdzono właściwy (FV) stan tego wskaźnika, na 2 (Starodrzew Szyndzielski i Las Wolica) stan tego wskaźnika uzyskał oceną niezadowalającą (U1) oraz także na 2 (Pociecha i Sztynort) uzyskał ocenę złą (U2). Na stanowiskach tych występowanie zgniotka cynobrowego stwierdzono odpowiednio w 11 (Pasma Łysogórskie), 7 (Lasy Białowieży), 8 (Lasy Bliżyńskie), 2 (Starodrzew Szyndzielski), i 2 (Las Wolica) stykających się ze sobą kwadratach siatki UTM 2x2 km, natomiast na jednym stanowisku jego występowanie stwierdzono w obrębie 1 kwadratu UTM 2x2 km w oparciu o pojedynczą obserwację (Pociecha), a również na jednym (Rezerwat Sztynort), aktualnego występowania tego gatunku w efekcie przeprowadzonego badania monitoringowego nie potwierdzono.

Wskaźniki stanu siedliska:

Ilość martwego drewna: Na stanowiskach Lasy Białowieży, Pasma Łysogórskie, Pociecha stwierdzono właściwy (FV) stan tego wskaźnika - średnia zasobność w martwe drewno na stanowisku przekracza wartość 10% zasobności drzewostanu żywego na tym terenie. Na stanowiskach: Lasy Bliżyńskie Rezerwat Sztynort i Starodrzew Szyndzielski stwierdzono stan niezadowalający (U1), średnia zasobność w martwe drewno na stanowisku nie osiąga wartości 10% średniej zasobności drzewostanu żywego (na przekroczenie wartości 2% zasadniczy wpływ ma zasobność w martwe drewno w rezerwach przyrody). Na stanowisku Las Wolica średnia

zasobność w martwe drewno nie osiąga przypuszczalnie wartości 2% zasobności drzewostanu żywego - średnio na 1 ha przypada mniej niż jedno drzewo martwe o pierśnicy 30 cm lub większej (stan zły U2).

Jakość martwego drewna: Na większości stanowisk (5 z 7) stwierdzono właściwy (FV) stan tego wskaźnika - reprezentowane mniej więcej w jednakowej ilości wszystkie 4 klasy rozkładu a średnio w obrębie całego stanowiska co najmniej 70% drzew obumierających i świeżo obumarłych (w tym świeżych złomów i wywrotów) o pierśnicy co najmniej 30 cm jest w lesie pozostawianych i nie podlega korowaniu (na wartość tą znaczący wpływ ma teren objęty ochroną rezerwatową); na pozostałych 2 stanowiskach (Lasy Bliżyńskie i Las Wolica) stan tego wskaźnika jest niezadowalający (U1) - reprezentowane przynajmniej 2 klasy rozkładu (II i III) i średnio dla całego stanowiska nie mniej niż 20% drzew obumierających i świeżo obumarłych (w tym świeżych złomów i wywrotów) o pierśnicy co najmniej 30 cm jest w lesie pozostawianych i nie podlega korowaniu (w odniesieniu do Lasów Bliżyńskich znaczący wpływ na tę wartość mają rezerваты przyrody, a w odniesieniu do Lasu Wolica – trudno dostępne, głębokie wąwozy, w których pozostawia się powalone i złamane drzewa).

Stopień naturalności ekosystemu leśnego: Na 4 stanowiskach (Lasy Białowieży, Lasy Bliżyńskie, Pasma Łysogórskie i Starodrzew Szyndzielski) stopień ten oceniono jako właściwy (FV) - odnotowano tam takie gatunki chrząszczy - reliktywne siedliskowych lasów naturalnych jak m.in.: *Cucujus haematodes*, *Boros schneideri*, *Rhysodes sulcatus*, *Ampedus melanurus*. Na 2 stanowiskach (Pociecha i Rezerwat Sztynort) wskaźnik ten oceniono jako niezadowalający (U1), natomiast na stanowisku Las Wolica stopień naturalności ekosystemu leśnego oceniono jako zły (U2) - nie stwierdzono występowania żadnego ze „wskaźnikowych” gatunków chrząszczy.

Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu: Na stanowiskach: Lasy Białowieży, Starodrzew Szyndzielski, Pociecha, Rezerwat Sztynort stwierdzono właściwy (FV) stan tego wskaźnika - większość lasów na stanowisku posiada strukturę zbliżoną do naturalnej (drzewostany silnie zróżnicowane wiekowo, gatunkowo i pod względem dymensji drzew, liczne drzewa w wieku przesłorębnym, osiągające wiek starości fizjologicznej); na stanowiskach Lasy Bliżyńskie i Pasma Łysogórskie – stan niezadowalający (U1) - tylko na niewielkich powierzchniach, w tym w rezerwach przyrody, drzewostany o strukturze zbliżonej do naturalnej - na pozostałych fragmentach lasu, mimo zachowania pewnych cech naturalności drzewostanów, wyraźny niedobór lub brak drzew w wieku starości fizjologicznej; na stanowisku Las Wolica strukturę przestrzenną i wiekową drzewostanu oceniono jako złą (U2) - drzewostany głównie młodszych klas wieku, użytkowane rębnią częściową, brak drzew w wieku przesłorębnym, a nawet w wieku rębnym (jeśli występują to tylko sporadycznie).

Zasobność drzewostanu: Na stanowiskach Lasy Białowieży i Starodrzew Szyndzielski stan tego wskaźnika oceniono jako właściwy (FV) - średnia zasobność drzewostanu na stanowisku to ponad 300 m³/ha, natomiast na 4 stanowiskach (Lasy Bliżyńskie i Las Wolica, Pasma Łysogórskie i Pociecha) stan ten oceniono jako niezadowalający (U1) [Lasy Bliżyńskie - ok. 280 m³/ha; Las Wolica - ok. 270 m³/ha; Pasma Łysogórskie - ok. 285 m³/ha; Pociecha - ok. 290 m³/ha]. Na stanowisku Rezerwat Sztynort nie udało się dokonać oceny tego wskaźnika

Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Tab. 3. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Lp.	Stanowiska	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
1	Pasmo Łysogórskie	FV	FV	FV	FV
2	Pociecha	U1	FV	FV	FV
3	Rezerwat Sztynort	XX/U2	FV	XX	XX/U2
4	Starodrzew Szyndzielski	FV	FV	FV	FV
5	Lasy Białowieży	FV	FV	FV	FV
6	Lasy Bliżyńskie	FV	U1	U1	U1
7	Las Wolica	U1	U2	U1	U2↑

Stan populacji: Według oceny eksperckiej silne lub w miarę silne populacje zgniotka cynobrowego występują w obrębie stanowisk Lasy Białowieży, Lasy Bliżyńskie, Pasmo Łysogórskie i Starodrzew Szyndzielski. Na stanowisku Pociecha stwierdzono jedynie występowanie jakiegś populacji tego gatunku, jednak nie da się aktualnie określić jej kondycji i liczebności. W przypadku stanowiska Rezerwat Sztynort nie wiadomo czy zgniotek cynobrowy jeszcze tam występuje, gdyż w trakcie prac monitoringowych gatunku nie stwierdzono. Na stanowisku Las Wolica stwierdzono co prawda występowanie populacji tego gatunku, jednak jej stan oceniono jako niezadowolający ze względu na to, że gatunek występuje lokalnie na małym obszarze.

Stan siedliska: Stan siedlisk w obrębie monitorowanych stanowisk jest zróżnicowany, jednak na większości stanowisk dobry. Na stanowiskach: Pasmo Łysogórskie, Pociecha, Rezerwat Sztynort, Starodrzew Szyndzielski i Lasy Białowieży oceniono go jako właściwy (FV), na stanowisku Lasy Bliżyńskie jako niezadowolający (U1), a na stanowisku Las Wolica jako zły (U2). Na ocenę stanu siedliska zasadniczy wpływ ma najniższa ocena wskaźników odnoszących się do siedliska zgniotka cynobrowego. W przypadku stanowiska Lasy Bliżyńskie o ocenie U1 zdecydowały niezadowolające oceny takich wskaźników jak ilość i jakość martwego drewna, struktura przestrzenna i średnia zasobność drzewostanu na stanowisku. Z kolei o ocenie U2 siedliska na stanowisku Las Wolica w istotny sposób zdecydowały złe oceny ilości martwego drewna, stopnia naturalności ekosystemu leśnego oraz struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu.

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń: Na 4 stanowiskach – Lasy Białowieży, Pasmo Łysogórskie, Pociecha, Starodrzew Szyndzielski perspektywy zachowania oceniono jako właściwe (FV), bowiem znaczna część każdego ze stanowisk (lub całe stanowisko) objęta jest ochroną rezerwatową, a na nie objętych tą ochroną terenach leśnych (dotyczy tylko stanowiska Lasy Białowieży), ze względu na warunki siedliskowe (znaczne zabagnienie terenu) nie prowadzi się aktualnie istotniejszych działań gospodarczych, co sprzyja utrzymywaniu się odpowiednich dla zgniotka cynobrowego warunków siedliskowych. Na dwóch pozostałych stanowiskach – Lasy Bliżyńskie i Las Wolica, perspektywy zachowania gatunku oceniono jako niezadowolające (U1). W Przypadku Lasów Bliżyńskich związane jest to z realizowaną tam - poza rezerwatami przyrody położonymi na obszarze stanowiska - gospodarką leśną. Powierzchnia samych rezerwatów („Świnia Góra” i „Dalejów”) wydaje się zbyt mała (łącznie ok. 130 ha), by

dawały one możliwość trwania populacji zgniotka cynobrowego w nie pogorszonym stanie ochrony w dłuższej perspektywie czasowej. Jeśli natomiast chodzi o Las Wolica, mimo realizowanej tam aktualnie ochrony części siedlisk saproksylicznych, przyszłość gatunku jest tam trudna do przewidzenia, biorąc pod uwagę lokalne i niezbyt liczne występowanie zgniotka w warunkach prowadzonej gospodarki leśnej i przy niskim wieku, a co za tym idzie także zasobności drzewostanów (która jest skutkiem tej gospodarki). Istotne jest także oddziaływanie gospodarki leśnej na strukturę wiekową i przestrzenną drzewostanów i z różnym nasileniem, ale na każdym z monitorowanych stanowisk wpływ ten jest zauważalny. Istotne wydaje się także zagrożenie związane z usuwaniem martwych i umierających drzew, choć w ostatnich latach obserwuje się poprawę jakości siedlisk leśnych w tym zakresie). Na jednym stanowisku – Rezerwat Sztynort perspektywy zachowania są nieznane, bowiem nie ma pewności czy zgniotek cynobrowy nadal tam występuje. Jeśli w przyszłości potwierdziłoby się występowanie *C. cinnaberinus* na tym stanowisku, to perspektywy jego ochrony można by ocenić jako dobre (FV), ponieważ teren gdzie gatunek ten obserwowano w 2007 roku w dwóch miejscach, objęty został w 2010 roku ochroną rezerwatową.

Gatunki obce. Dąb czerwony *Quercus rubra*.

Ocena ogólna: Stan ochrony gatunku na stanowisku Lasy Białowieży określono jako właściwy (FV), podobnie jak na stanowiskach: Pasma Łysogórskie, Pocięcha i Starodrzew Szyndzielski. Na stanowisku (Lasy Bliżyńskie) oceniono go jako niezadowolający (U1), ponieważ odnotowano na tam wiele czynników, które mogą wpływać negatywnie na stan ochrony zgniotka cynobrowego. niezadowolająca ilość i jakość martwego drewna, czy średnia dla całego stanowiska struktura wiekowa i przestrzenna drzewostanu (choć występują fragmenty lasu, także poza rezerwatami przyrody, w których zasobność w martwe drewno i struktura drzewostanu są właściwe - takie miejsca zwiększają w istotny sposób szansę na skuteczną, z dobrymi perspektywami na przyszłość ochronę zgniotka na stanowisku, jednak konieczne byłoby objęcie ochroną takich miejsc poprzez wyłączenie ich z gospodarki leśnej lub uznanie ich za gospodarstwo specjalne nastawione na ochronę wartości przyrodniczych). Na stanowisku Rezerwat Sztynort oceniono stan gatunku jako nieznan z uwagi na brak potwierdzenia aktualnego występowania zgniotka cynobrowego na tym stanowisku. Na stanowisku Las Wolica stan ochrony oceniono jako zły, z uwagi na ogólny zły stan siedlisk, ale z tendencją do poprawy (U2↑). Na zły stan siedliska wskazywały aż trzy wskaźniki (ilość martwego drewna, stopień naturalności drzewostanu, struktura przestrzenna i wiekowa). Niemniej jednak, w związku z wdrażaniem różnych celowych działań sprzyjających ochronie saproksylobiontów, przewiduje się poprawianie się jakości siedliska.

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Tab. 4. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku w obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Lp.	Obszar	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
1	PLH 260002 Łysogóry	FV	U1	FV	FV
2	PLH 200006 Ostoja Knyszyńska	XX	XX	XX	XX

3	PLH 280045 Ostoja Północnomazurska	XX	XX	XX	XX
4	PLC 140001 Puszcza Kampinoska	U1	U1	FV	FV
5	PLC 200004 Puszcza Białowieska	XX (FV)	XX (FV)	XX (FV)	XX (FV)
6	PLH 260010 Lasy Suchedniowskie	XX (FV)	XX (U1)	XX (U1)	XX (U1)
7	PLH 180023 Las nad Braciejową	XX (U1)	XX (U2)	XX (U1)	XX (U2)

Wszystkie stanowiska badań monitoringowych zgniotka cynobrowego zlokalizowane są w obszarach Natura 2000 w środkowo-wschodniej i północno-wschodniej części kraju. Dwa z nich położone są jednocześnie w granicach parków narodowych - Świętokrzyskiego oraz Kampinoskiego. Dwa kolejne obszary połączone są z leżącymi w pobliżu parkami narodowymi (Białowieskim PN i Świętokrzyskim PN, w których występują silne populacje gatunku), poprzez mniej lub bardziej skutecznie funkcjonujące korytarze ekologiczne, co z pewnością może mieć pozytywny wpływ na perspektywy ochrony gatunku na tych stanowiskach i jednocześnie w obszarach Natura 2000 (w przypadku Puszczy Białowieskiej jest to tym bardziej oczywiste, że zarówno monitorowane stanowisko jak i park narodowy położone są w granicach tego samego Obszaru Natura 2000).

W przypadku pięciu z nich (Łysogóry, Puszcza Kampinoska, Puszcza Białowieska, Lasy Suchedniowskie i Las nad Braciejową) można wnioskować o stanie ochrony gatunku, ale biorąc pod uwagę, oprócz wyników monitoringu, dotyczących tylko fragmentów tych obszarów, także wiedzę koordynatora prac lub inne dostępne dane (dlatego oceny podano w nawiasach). Stan ochrony zgniotka cynobrowego na terenie Puszczy Białowieskiej, Łysogór i Puszczy Kampinoskiej można określić jako właściwy (FV). Obserwacje gatunku na terenie tych obszarów świadczą o istnieniu silnych populacji. Wynika to bez wątpienia z działań ochronnych prowadzonych w parkach narodowych, np. coraz powszechniej wdrażanej i konsekwentnie stosowanej ochrony siedlisk saproksylicznych. W Lasach Suchedniowskich stan gatunku ocenić można wstępnie jako niezadowalający (oceniono tak zarówno stan siedlisk, jak i perspektywy), a Lesie nad Braciejową jako zły (z uwagi na zły stan siedlisk i niewielką powierzchnię obszaru). W pozostałych dwóch obszarach nie jest aktualnie możliwa ocena stanu populacji, siedliska, oraz perspektyw zachowania, ponieważ występowanie gatunku nie jest tam dobrze rozpoznane (ocena XX).

Stan ochrony gatunku na poziomie regionu biogeograficznego kontynentalnego

Występowanie zgniotka cynobrowego w Polsce nie jest dobrze rozpoznane. Brak jest współczesnych danych o występowaniu zgniotka cynobrowego w takich krainach jak Pomorze, Wielkopolska, Ziemia Lubuska, Dolny i Górny Śląsk (a w części z tych krain w czasach historycznych gatunek był notowany). Na chwilę obecną dokonać można jednak bardzo wstępnej oceny stanu ochrony tego gatunku w regionie kontynentalnym, bazującej na wynikach przeprowadzonych w latach 2010 i 2011 badań monitoringowych w środkowo-wschodnich regionach kraju. I tak, perspektywy ochrony zgniotka cynobrowego wydają się najlepsze w dużych, objętych całkowicie lub w znacznej części ochroną, kompleksach leśnych (Łysogóry, Puszcza Kampinoska, Puszcza Białowieska). Szczególnie wyraźnie jest to widoczne w odniesieniu do parków narodowych:

Świątokrzyskiego i Kampinoskiego, a także w lasach objętych ochroną rezerwatową. Wdrażane w takich lasach (szczególnie w ostatnim czasie) zasady ochrony ekosystemów obejmujące działania polegające na zwiększaniu udziału w drzewostanach drzew w starszym wieku i pozostawianiu całości drzew obumierających i obumarłych do mineralizacji, w istotny sposób poprawiają perspektywę ochrony zgniotka cynobrowego i szeregu innych gatunków saproksylicznych (dla których zgniotek jest gatunkiem parasolowym). Również w niektórych lasach gospodarczych, w których wcześniejsza lub aktualna, utrudniona dostępność dla działań gospodarczych w wielu miejscach, pozwoliła na utrzymanie się populacji zgniotka cynobrowego, wdrażanie zasad gospodarowania służących m.in. ochronie saproksylobiontów poprawiałaby w istotnym zakresie perspektywę ochrony tego gatunku. Dotyczy to w szczególności dużych kompleksów leśnych takich jak Lasy Suchedniowskie, Ostoja Knyszyńska.

Reasumując, stan ochrony zgniotka cynobrowego i perspektywy tej ochrony w odniesieniu do regionu biogeograficznego kontynentalnego (na podstawie badań monitoringowych przeprowadzonych w środkowo-wschodnich regionach Polski) ocenić można z dość dużym prawdopodobieństwem na poziomie U1 (niezadowolające) z tendencją do poprawy. Bardziej precyzyjna ocena nie jest jednak na chwilę obecną możliwa do wykonania.

Tab. 5. Ocena stanu ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Region	Oceny			
	stan populacji	stan siedliska	perspektywy	ocena ogólna
Region biogeograficzny kontynentalny	FV	U1	FV	U1↑

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim

Tab. 6. Zestawienie ocen wskaźników na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim

Parametr	Wskaźniki	Ocena			
		FV	U1	U2	XX
Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	2	-	-	-
	Areał zajmowany przez populację	1	1	-	-
Siedlisko	Ilość martwego drewna	1	1	-	-
	Jakość martwego drewna	1	1	-	-
	Stopień naturalności ekosystemu leśnego	1	1	-	-

	Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu	1	1	-	-
	Zasobność drzewostanu	1	1	-	-

Wskaźniki stanu populacji:

Obecność gatunku na stanowisku: Przeprowadzone w latach 2010 i 2011 badania monitoringowe na stanowiskach Magura i Lasy Turnickie potwierdziły występowanie zgniotka cynobrowego na obu tych stanowiskach (oceny FV). Odnaleziono liczne osobniki (zarówno postaci imaginalne jak i larwy) w wielu miejscach w obrębie obu stanowisk, przy czym zdecydowaną większość na stanowisku Lasy Turnickie.

Areal zajmowany przez populację: Na stanowisku Magura stwierdzono niezadowalający (U1) stan tego wskaźnika - osobniki zgniotka cynobrowego stwierdzono w 4 stykających się ze sobą kwadratach siatki UTM 2x2 km (prawdopodobnie liczba ta byłaby większa i co za tym idzie wyższa ocena - FV, gdyby odpowiednio została powiększona powierzchnia stanowiska, co w tym przypadku byłoby w pełni możliwe).

Z kolei na stanowisku Lasy Turnickie stwierdzono właściwy (FV) stan tego wskaźnika. Na stanowisku tym występowanie zgniotka stwierdzono w 15 stykających się ze sobą kwadratach siatki UTM 2x2 km

Wskaźniki stanu siedliska:

Ilość martwego drewna: Na stanowisku Magura stan tego wskaźnika określono jako właściwy (FV). Średnia miąższość martwego drewna, jaka znajduje się aktualnie na tym stanowisku nieznacznie przekracza 15% średniej zasobności drzewostanu i wynosi około 35 m³/ha.

Z kolei na stanowisku Lasy Turnickie stwierdzono niezadowalający (U1) stan tego wskaźnika - na 1 hektarze występuje średnio od 2 do 9 drzew martwych (stojących lub powalonych/ złamanych) o „pierśnicy” co najmniej 30 cm nie przeznaczonych do usunięcia.

Jakość martwego drewna: Występujące na stanowisku Magura martwe drewno reprezentowane jest przez wszystkie cztery klasy rozkładu, a zdecydowana większość drzew obumierających i martwych nie podlega korowaniu i pozostawiana jest w lesie (wynika to z zasad ochrony, jakie mogą i powinny być realizowane na obszarach leśnych parków narodowych, a stanowisko położone jest na terenie Magurskiego PN). W związku z tym stan tego wskaźnika oceniono jako właściwy (FV).

Na stanowisku Lasy Turnickie stwierdzono niezadowalający (U1) stan tego wskaźnika. Mimo, że w obrębie stanowiska reprezentowane są mniej więcej w jednakowej ilości wszystkie 4 klasy rozkładu, liczba drzew obumierających i świeżo obumarłych (w tym świeżych złomów i wywrotów) o pierśnicy co najmniej 30 cm pozostawianych w lesie i nie podlegających korowaniu zawiera się w przedziale 20-70% ogólnej liczby wydzielających się drzew większych wymiarów, a znaczący wpływ na tę wartość ma ochrona rezerwatowa realizowana na części stanowiska.

Stopień naturalności ekosystemu leśnego: Na przestrzeni ostatnich kilku lat na obszarze stanowiska Magura oraz w jego bliskim sąsiedztwie z gatunków będących wskaźnikami naturalności ekosystemu leśnego stwierdzono jedynie *Diacanthous undulatus*. W związku z tym stan tego wskaźnika oceniono jako niezadowalający (U1). Biorąc jednak pod uwagę stwierdzenia w niedalekiej przeszłości (lata 90. XX wieku) w otoczeniu stanowiska takich gatunków jak np. *Lacon lepidopterus* czy *Ampedus melanurus* (Buchholz L., Ossowska M. 1993; Buchholz L. Ossowska M. 1998), stopień naturalności ekosystemów leśnych może okazać się właściwy (FV). Zatem konieczne wydaje się przeprowadzenie dodatkowych obserwacji.

Na stanowisku Lasy Turnickie stan tego wskaźnika oceniono jako właściwy (FV). Stanowisko leży na terenie, na którym już od pierwszej połowy XX wieku aż po czasy współczesne odnotowywano szereg gatunków chrząszczy wskazujących na naturalny czy wręcz pierwotny charakter lasów i zachowaną ciągłość tej naturalności (m.in. *Ampedus melanurus*, czy żagłówek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*).

Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu: Na stanowisku Magura stan tego wskaźnika oceniono jako niezadowalający (U1). Jest to wynikiem intensywnego użytkowania drzewostanów do czasu utworzenia na tym terenie parku narodowego. Na przeważającym obszarze drzewostan tworzą 2 lub 3 warstwy reprezentujące poszczególne klasy wieku. Najczęściej w składzie gatunkowym kolejnych warstw dominuje jeden gatunek drzewa. Pod względem wielkości pierśnicy drzewostan silnie zróżnicowany, jednak liczba drzew starych, o znacznej grubości jest niewielka. Drzewa stare, zbliżające się do wieku śmierci fizjologicznej rozmieszczone są na stanowisku w sposób bardzo nierównomierny. Część drzewostanów powstała na terenach porolnych. Nierzadko w składzie gatunkowym drzewostanu, jako niewielka domieszka znajdują się drzewa owocowe, będące pozostałością dawnych sadów. Większe zróżnicowanie wiekowe oraz bogatsza struktura przestrzenna jest typowa dla tych fragmentów drzewostanu, które zajmują głębokie doliny potoków lub stoki o znacznym nachyleniu. Należy jednak podkreślić, iż na całej powierzchni obserwuje się już wyraźne oznaki renaturalizacji struktury drzewostanu. Odstąpienie lub znaczne ograniczenie prac tak typowych dla lasów gospodarczych sprawiło, że stopniowo skład gatunkowy drzewostanu staje się coraz bogatszy a struktura przestrzenna pełniejsza.

Na stanowisku Lasy Turnickie struktura wiekowa i przestrzenna drzewostanów ma charakter naturalny lub zbliżony do naturalnego, co jest efektem mało intensywnej do niedawna gospodarki leśnej na tym terenie (były to do końca lat 80. XX wieku łowieckie tereny rządowe wyłączone z typowej gospodarki leśnej, a w okresie wcześniejszym ówczesne możliwości techniczne ograniczały w zasadniczy sposób prowadzenie intensywniejszej gospodarki). W związku z tym stan tego wskaźnika można było ocenić jako właściwy (FV).

Zasobność drzewostanu: Przeciętną zasobność drzewostanu na stanowisku Magura oszacowano na poziomie około 230 m³/ha. W związku z tym stan tego wskaźnika oceniono jako niezadowalający (U1).

Przeciętną zasobność drzewostanu na stanowisku Lasy Turnickie oszacowano na ponad 300 m³/ha. Na zasobność tą znaczący wpływ ma położony w granicach stanowiska, duży powierzchniowo rezerwat przyrody „Turnica” oraz znaczne fragmenty lasów gospodarczych nie poddane dotychczas intensywniejszym zabiegom gospodarczym (choć zabiegi takie są przewidywane). W związku z tym stan tego wskaźnika oceniono jako właściwy (FV).

Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Tab. 7. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanym stanowisku w regionie biogeograficznym alpejskim

Lp.	Stanowiska	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
1	Magura	FV	FV	FV	FV
2	Lasy Turnickie	FV	FV	U1	U1

Stan populacji: Stan populacji zgniotka cynobrowego na obu stanowiskach określono jako właściwy (FV). Przeprowadzone badania wskazują, że na stanowisku Lasy Turnickie znajduje się liczna populacja tego gatunku zajmująca jednocześnie duży areał, natomiast na stanowisku Magura znajduje się dość liczna populacja tego gatunku. Dodatkowo jest to populacja, u której na przestrzeni ostatnich kilku lat nie odnotowano spadku liczebności.

Stan siedliska: Aktualnie siedlisko *Cucujus cinnaberinus* na stanowisku Magura zapewnia odpowiednie warunki do rozwoju tego gatunku (ocena FV), mimo iż proces renaturalizacji ekosystemów leśnych jest jeszcze w toku.

Na stanowisku Lasy Turnickie siedlisko zgniotka cynobrowego aktualnie zapewnia jeszcze odpowiednie warunki do rozwoju tego gatunku. W związku z tym jego stan oceniono jako właściwy (FV). Jednak planowane i już w wielu miejscach realizowane zabiegi gospodarcze w lasach - głównie cięcia tzw. przedrębne sklasyfikowane jako trzebież późna, będą z pewnością miały bardzo istotny, negatywny wpływ na stan siedliska ponieważ ich efektem jest redukcja potencjalnych mikro- i makrosiedlisk zgniotka. przez usuwanie drzew, będących potencjalnym mikrosiedliskiem gatunku a także obniżanie wieku drzewostanów. W ramach trzebieży późnej usuwa się drzewa (w tym znacznych rozmiarów), kierując się zasadą wyprzedzania procesu naturalnego wypadania poszczególnych drzew. Choć z założenia nie usuwa się drzew martwych, to usuwa się m.in. drzewa, co do których przewiduje się, że w niedługim czasie obumrą. Usuwa się także drzewa w dobrej kondycji, które z takich czy innych względów "są niepotrzebne" do osiągnięcia zaplanowanego celu. Trzebież późna doprowadza też do znacznego obniżenia wieku drzewostanu. Pozostaje tylko niewielka liczba drzew starszych klas wieku, które mogą być później usunięte w cięciach rębnych uprzątających. W efekcie uzyskuje się młody drzewostan o nieco zróżnicowanym wieku. Nie jest on odpowiednim siedliskiem dla zgniotka cynobrowego, ze względu na niedobór starszych, wchodzących w wiek "starczy" drzew, które obumierając stają się miejscem rozwoju zgniotka i innych saproksylobiontów.

Bardzo często równolegle z zaplanowanymi w planie urządzenia lasu trzebieżami wykonuje się także tzw. cięcia przygodne, w tym cięcia sanitarne, polegające na usuwaniu drzew zamierających, świeżo obumarłych, złomów i wywrotów, co również uszczupla potencjalną bazę rozwojową zgniotka.

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń: Realizowane aktualnie na terenie stanowiska Magura sposoby ochrony oraz brak istotnych negatywnych oddziaływań na siedlisko zapewniają właściwe warunki dla dalszego utrzymywania się populacji zgniotka cynobrowego (ocena FV). Ponieważ od niedawna teren ten został wyłączony z gospodarki leśnej, naturalne procesy związane z naturalizacją obszaru mają charakter dość intensywny. Zwiększanie

się z każdym rokiem miąższości martwego drewna w widoczny sposób pozytywnie wpływa na grupę gatunków saproksylicznych, w tym także zgniotka cynobrowego.

Podstawowym zagrożeniem dla stanu ochrony zgniotka cynobrowego na stanowisku Lasy Turnickie są planowane i w wielu miejscach już realizowane zabiegi gospodarcze związane z prowadzeniem gospodarki leśnej na większej części stanowiska - głównie cięcia tzw. przedrębne sklasyfikowane jako trzebież późna (poza terenem objętym aktualnie ochroną rezerwatową). Zabiegi te w istotny sposób wpłyną na redukcję mikro- i makrosiedlisk zgniotka cynobrowego i spowodować mogą w perspektywie kilkunastu - kilkudziesięciu lat ich stosowania znaczne pogorszenie stanu ochrony gatunku na stanowisku. W związku z tym perspektywy zachowania oceniono jako niezadowalające (U1).

Gatunki obce. Nie stwierdzono obecności gatunków obcych i inwazyjnych.

Ocena ogólna: Odpowiednia jakość siedliska i właściwa strategia ochrony na stanowisku Magura, zapewniają dobre warunki dla zachowania gatunku. Na ogólną, wysoką ocenę (FV) ma wpływ także przypuszczalny brak negatywnych oddziaływań na siedlisko i populację zgniotka cynobrowego. Jedynym potencjalnym zagrożeniem dla zgniotka cynobrowego na stanowisku Magura może być usuwanie świeżych złomów i wywrotów oraz realizacja cięć sanitarnych w obszarach nie objętych ścisłą ochroną ścisłą, co może mieć miejsce w aktualnie bardzo trudnej sytuacji finansowej parków narodowych w Polsce.

Biorąc pod uwagę niezadowalające perspektywy zachowania zgniotka cynobrowego na stanowisku Lasy Turnickie, ocenę ogólną (mimo bardzo wysokiej oceny pozostałych wskaźników) określono jako niezadowalającą (U1),.

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Tab. 8. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku w obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim

Lp.	Obszar	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
1	PLH 180001 Ostoja Magurska	XX (FV)	XX (U1)	XX (FV)	XX (FV)
2	PLH 180012 Ostoja Przemyska	XX (FV)	XX (FV)	XX (U1)	XX (U1)

Stanowisko Magura położone jest na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Magurska i jednocześnie Magurskiego Parku Narodowego. Jest to obszar bardzo rozległy, a występowanie gatunku nie jest w nim dobrze rozpoznane, więc trudno o szczegółową ocenę stanu ochrony na tym terenie (oceny XX). Niemniej możliwe jest już na podstawie uzyskanych danych dokonanie wstępnej oceny na relatywnie wysokim poziomie (oceny w nawiasach). Wpływa na to zapewne fakt realizowania ochrony na terenie Magurskiego PN, dzięki której uruchomione zostały procesy renaturalizacyjne w ekosystemach leśnych, sprzyjające występowaniu wrażliwych na odkształcenia gatunków saproksylobiontów, do których zalicza się *Cucujus cinnaberinus*.

Stanowisko Lasy Turnickie położone jest na południowym (zaliczonym do regionu biogeograficznego alpejskiego) krańcu obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska, którego większa część zaliczona została do regionu biogeograficznego kontynentalnego. Jest to obszar bardzo rozległy, a występowanie gatunku nie jest w nim dobrze rozpoznane, więc trudno o szczegółową ocenę stanu ochrony na tym terenie (oceny XX). Dane historyczne nad występowaniem gatunków będących wskaźnikami lasów o charakterze naturalnym czy wręcz pierwotnym z innych niż badane stanowisko miejsc położonych w Ostoi Przemyskiej oraz aktualny charakter większości lasów tej ostoi pozwalają jednak sądzić, że perspektywy zachowania gatunku są tu zbliżone do odnotowanych na stanowisku (oceny w nawiasach).

Stan ochrony gatunku na poziomie regionu biogeograficznego alpejskiego

Ze względu na brak rozpoznania stanu ochrony zgniotka cynobrowego w Polsce, trudno w chwili obecnej dokonać oceny stanu ochrony tego gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim na terenie kraju. Dodatkowym czynnikiem uniemożliwiającym dokonanie takiej oceny jest brak współczesnych danych o występowaniu zgniotka cynobrowego w takich krainach jak Bieszczady, Beskid Żywiecki, Pieniny, Gorce, Tatry i Kotlina Nowotarska, Beskid Żywiecki i Śląski (a w części z tych krain *Cucujus cinnaberinus* w czasach historycznych był notowany) oraz nie przeprowadzenie dotychczas prac monitoringowych nad zgniotkiem cynobrowym na tym terenie. Na chwilę obecną dokonać można jednak bardzo ogólnej oceny stanu ochrony tego gatunku w regionie alpejskim, bazującej na wynikach przeprowadzonych w latach 2010 i 2011 badań monitoringowych na Pogórzu Przemyskim i w Beskidzie Niskim. I tak, podobnie jak w odniesieniu do stanowisk w regionie biogeograficznym kontynentalnym, perspektywy ochrony zgniotka cynobrowego wydają się najlepsze w dużych, objętych całkowicie lub w znacznej części ochroną, kompleksach leśnych (Ostoja Magurska), a także w lasach objętych ochroną rezerwatową (rezerwat Turnica i tereny przyległe). Wdrażane w takich lasach (szczególnie w ostatnim czasie) zasady ochrony ekosystemów obejmujące działania polegające na zwiększaniu udziału w drzewostanach drzew w starszym wieku i pozostawianiu całości drzew obumierających i obumarłych do mineralizacji, w istotny sposób poprawiają perspektywy ochrony zgniotka cynobrowego i szeregu innych gatunków saproksylicznych (dla których zgniotek jest gatunkiem parasolowym). Również w niektórych lasach gospodarczych, w których wcześniejsza lub aktualna, utrudniona dostępność dla działań gospodarczych w wielu miejscach (a to w lasach górskich jest zjawiskiem dość częstym), pozwoliła na utrzymanie się populacji zgniotka cynobrowego, wdrażanie zasad gospodarowania służących m.in. ochronie saproksylobiontów poprawiałaby w istotnym zakresie perspektywy ochrony tego gatunku.

Reasumując, stan ochrony zgniotka cynobrowego i perspektywy tej ochrony w odniesieniu do regionu biogeograficznego alpejskiego (na podstawie badań monitoringowych przeprowadzonych na Pogórzu Przemyskim i w jednej z części Beskidu Niskiego) ocenić można z dość dużym prawdopodobieństwem na poziomie U1 (niezadowolające) z wyraźną tendencją do poprawy pod warunkiem zastosowania właściwych sposobów ochrony polegających m.in. na powstrzymaniu coraz szybszego postępu technicznego w gospodarczym użytkowaniu lasów, a w odniesieniu do obiektów chronionych - protegowaniu ochrony ścisłej, a przynajmniej eliminacji zabiegów sanitarnych i usuwania złomów i wywrotów. Bardziej precyzyjna ocena nie jest jednak na chwilę obecną możliwa do wykonania.

Tab. 9. Ocena stanu ochrony gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim

Region	Oceny			
	stan populacji	stan siedliska	perspektywy	ocena ogólna
Region biogeograficzny alpejski	FV	FV	U1	U1↑